

สระ

เสียงสระ

เสียงสระในภาษาไทยมี ๒ ประเภท คือ สระเดี่ยว และสระประสม

สระเดี่ยว คือ สระที่ออกเสียงโดยอวัยวะในช่องปากอยู่ในตำแหน่งเดียวตลอดเสียง เช่น สระ /อิ/ /เอ/ /แอ/ ตัวอย่างดังคำต่อไปนี้ สี เบล แค

สระประสม คือ สระที่ออกเสียงโดยอวัยวะที่ใช้ออกเสียงอยู่ในตำแหน่งมากกว่า ๑ ตำแหน่ง ถ้าอวัยวะอยู่ในตำแหน่งหนึ่งแล้วเปลี่ยนไปอยู่อีกตำแหน่งหนึ่ง สระนั้นจะเป็นสระประสม ๒ เสียง เช่น สระ /อิ/ + /อะ/ เป็น /เอีย/ สระ /อีอ/ + /อะ/ เป็น /เอือ / เสียงสระเดี่ยวซึ่งจัดเป็นหน่วยเสียงในภาษาไทยมี ๑๘ หน่วย ได้แก่

/อะ/	/อา/
/อิ/	/อี/
/อี/	/เอือ/
/อุ/	/อู/
/เอะ/	/เอ/
/แอะ/	/แเอ/
/โอะ/	/โอ/
/เอะ/	/ออ/
/เออะ/	/เออ/

เสียงสระประสมในภาษาไทยมี ๓ หน่วย ดังนี้ /เอีย/ /เอือ/ /อัว/

เสียงสระในภาษาไทยจึงมี ๒๑ เสียง

หมายเหตุ

๑. เด็กไทยมักชินกับการท่องเสียงสระคู่สั้นยาวทั้งสระเดี่ยวและสระประสม และกล่าวว่าสระประสมมี ๖ หน่วยเสียง เมื่อพิจารณาคำภาษาไทยจะพบว่า สระประสมเสียงสั้น ได้แก่ /เอียะ/ /เอือะ/ และ /อัวะ/ มักเกิดในคำเลียนเสียง เช่น เฝียะ เปรียะ เอือะ ชัวะ ผลัวะ หรือในคำยืมจากภาษาอื่น เช่น เจียะ ยัวะ ไม่มีคำปรกติในภาษาไทยแท้ๆ นอกจากนั้น สระประสมเสียงสั้นไม่เคยปรากฏในคู่เทียบเสียงกับสระประสมเสียงยาวเลย คำที่มีเสียงประสมในภาษาไทยจะออกเสียงเป็นสระเสียงยาวเสมอ เช่น

เครื่องหมาย // แสดงว่าเป็นเสียง

**** เผยแพร่ โดย ครูจรรยา อินทร์เหล่านใหญ่ ****

เรียน /เอีย /เลือก /เอือ /สวน /อัว / และจะไม่สามารถหาคำอีกคำหนึ่งที่มีสระประสมและเสียงอื่น ๆ เหมือนกัน ต่างกันเพียงความสั้นยาว และมีความหมายแตกต่างกันมาเทียบได้ ผิดกับสระเดี่ยวซึ่งเราสามารถนำคำที่มีหน่วยเสียงอื่นเหมือนกันทั้งหมด ต่างกันเพียงความสั้นยาวอย่างเดียว มาเทียบให้เห็นว่าเป็นคนละคำ คนละความหมายได้

คำ ๒ คำ ที่มีองค์ประกอบต่างกันเพียงอย่างเดียว ถ้ามีความหมายต่างกันเรียกว่า **คู่เทียบเสียง** คู่เทียบเสียงเป็นคำ ๒ คำ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เสียงที่ต่างกันนั้นเป็นคนละเสียงในภาษา เช่น คู่เทียบเสียงสระเดี่ยว เสียงสั้น กับ เสียงเดี่ยว

สระ /อะ / กับ /อา / เช่น วัน – วาน ไว – วาย

สระ /อุ / กับ /อู / เช่น ปลุก – ปลูก ชุง – ชูง

สระ /เอะ / กับ /เอ / เช่น เอ็น – เอน เล็น – เลน ฯลฯ

คำที่เทียบกันแต่ละคู่ ต่างกันที่สระเป็นเสียงสระสั้นกับสระยาว ทุกคำมีความหมายและเป็นความหมายที่ต่างกับคู่ของมัน จึงสรุปได้ว่า สระเดี่ยวเสียงสั้นทุกเสียงและสระเดี่ยวเสียงยาวทุกเสียง เป็น “เสียงในภาษาไทย”

คำที่มีเสียงสระประสมคำได้ออกเสียงสั้น เช่น เปรี้ยะ ชัวะ ชัวะ ถ้าออกเสียงเป็นเสียงยาวก็ไม่ทำให้ความหมายต่างกันไป คำที่มีเสียงสระประสมคำได้ออกเสียงยาว เช่น เรียน เพลีย เรือ นวด บวก เกลือ มัว ฯลฯ ถ้าออกเสียงเป็นเสียงสั้นก็ไม่ทำให้ความหมายแตกต่างกันไป แต่คำที่มีเสียงสระประสมอาจออกเสียงสั้นยาวต่างกันได้โดยอัตโนมัติ เนื่องจากการเน้นที่ต่างกันหรือปรากฏในตำแหน่งที่ต่างกัน เช่น เมื่อออกเสียงคำว่า เบียดเบียน เมียหลวง เรือเกลือ เสื้อดำ ลวก ๆ รวบ ๆ ฯลฯ พยางค์หน้าจะปรากฏสั้นกว่าพยางค์หลัง ที่ออกเสียงสั้นก็เป็นเพราะอยู่ในตำแหน่งที่ไม่ได้ลงน้ำหนักจึงเกิดการปรับเสียงไปตามจังหวะที่ไม่ลงน้ำหนักนั้น เสียงสระประสมสั้นกับเสียงสระประสมยาวที่เป็นเสียงเดียวกันจึงนับว่าเป็นเสียงเดียวกัน

เสียงสระประสมในภาษาไทยจึงมีเพียง ๓ หน่วย ส่วนมากเสียงสระประสมจะปรากฏเป็นเสียงยาวดังได้กล่าวมาแล้ว

๒. เสียงสระของภาษาไทยข้างต้น ไม่ได้กล่าวถึงสระเกิน -ำ -เ -เ -เ ฤ ฤ ฤ ฤ ด้วย เพราะพิจารณาแต่เฉพาะเสียงที่เป็นสระแท้ ๆ รูปสระเกินทั้ง ๘ รูปนั้น ไม่ใช่รูปที่แทนเสียงสระแท้ ๆ แต่เป็นรูปสระที่มีเสียงพยัญชนะอยู่ด้วย คือ

สระ -ำ แทนสระ /อะ/ ที่มีเสียงพยัญชนะท้าย /ม/

สระ -เ และ -เ แทนสระ /อะ/ ที่มีเสียงพยัญชนะท้าย /ย/

สระ -เ แทนสระ /อะ/ ที่มีเสียงพยัญชนะท้าย /ว/

คำที่ใช้รูปเกินจึงเป็นคำที่มีเสียงพยัญชนะท้ายด้วยทุกคำ เช่น จำ ใจ ไป เรา

ส่วน ฤ ฤ ฤ ฤ มีเสียงพยัญชนะ /ร / /ล/ นำหน้าเสียงสระ คือ ฤ = /ร / + /อี /

ฤ = /ร / + /อี / ฤ /ล / + /อี / ฤ = /ล / + /อี /

รูปสระ

๑. ชื่อเรียกรูปสระในปัจจุบัน มีดังนี้

๑.	- ะ	เรียกว่า	สระ อะ
๒.	- ั	เรียกว่า	ไม้หันอากาศ
๓.	- ำ	เรียกว่า	สระอำ
๔.	- ใ	เรียกว่า	สระไอไม้มลาย
๕.	- ใ	เรียกว่า	สระไอไม้้วน
๖.	- เ	เรียกว่า	สระเอา
๗.	- ะ	เรียกว่า	สระอา
๘.	- ิ	เรียกว่า	สระอิ
๙.	- ี	เรียกว่า	สระอี
๑๐.	- ึ	เรียกว่า	สระอิ
๑๑.	- ือ	เรียกว่า	สระอีอ – ออ
๑๒.	- ื	เรียกว่า	สระอีอ
๑๓.	- ุ	เรียกว่า	สระอุ
๑๔.	- ู	เรียกว่า	สระอุ
๑๕.	- ะ	เรียกว่า	สระเอะ
๑๖.	- ็	เรียกว่า	สระเอ กับไม้ไต่คู้
๑๗.	- ะ	เรียกว่า	สระเอ
๑๘.	- ะ	เรียกว่า	สระแอะ
๑๙.	- ็	เรียกว่า	สระแอ กับไม้ไต่คู้
๒๐.	- ะ	เรียกว่า	สระแอ
๒๑.	- ะ	เรียกว่า	สระโอะ
๒๒.	- ิ	เรียกว่า	สระโอ
๒๓.	- ะ	เรียกว่า	สระเออะ
๒๔.	- ือ	เรียกว่า	สระออ กับไม้ไต่คู้
๒๕.	- ื	เรียกว่า	ไม้ไต่คู้
๒๖.	- ือ	เรียกว่า	สระออ

****เผยแพร่ โดย ครูจรรยา อินทร์เหล่านใหญ่****

๒๗.	เ-อะ	เรียกว่า	สระเออะ
๒๘.	เ-ิ	เรียกว่า	สระเอ กับสระอิ
๒๙.	เ-อ	เรียกว่า	สระเออ
๓๐.	เ-ียะ	เรียกว่า	สระเอียะ
๓๑.	เ-ีย	เรียกว่า	สระเอีย
๓๒.	เ-ือะ	เรียกว่า	สระเอือะ
๓๓.	เ-ือ	เรียกว่า	สระเอือ
๓๔.	ัวะ	เรียกว่า	สระอัวะ
๓๕.	ัว	เรียกว่า	สระอัว
๓๖.	-ว	เรียกว่า	สระวอ

๒. ตัวสระ

ลักษณะตัวสระในภาษาไทยเป็นสระจม คือ สระที่ไม่ปรากฏโดยคำพัง แต่จะประกอบกับตัวพยัญชนะเสมอ ตัวอักษรที่เขียนแทนเสียงสระบางเสียงใช้สระตัวเดียว บางเสียงใช้ ๒ – ๓ ตัว ในภาษาไทยมีรูปสระจำนวน ๓๖ รูป ใช้แทนเสียงจำนวน ๒๑ เสียง ดังนี้

๑.	-ะ	แทนเสียงสระ /อะ/	เช่นในคำว่า	ปะ ละ	
	-ั	แทนเสียงสระ /อะ/	เช่นในคำว่า	วัน นับ	
	-ำ	แทนเสียงสระ /อะ/	กับพยัญชนะ /ม/	เช่นในคำว่า	จำ นำ
	ไ-	แทนเสียงสระ /อะ/	กับพยัญชนะ /ย/	เช่นในคำว่า	ไป ไส
	ใ-	แทนเสียงสระ /อะ/	กับพยัญชนะ /ย/	เช่นในคำว่า	ใจ ใน
	เ-า	แทนเสียงสระ /อะ/	กับพยัญชนะ /ว/	เช่นในคำว่า	เรา เขา
๒.	-า	แทนเสียงสระ /อา/	เช่นในคำว่า	มา จาก	
๓.	-ิ	แทนเสียงสระ /อิ/	เช่นในคำว่า	ติ ชิม	
๔.	-ี	แทนเสียงสระ /อี/	เช่นในคำว่า	ดี ปีน	
๕.	-ึ	แทนเสียงสระ /อี/	เช่นในคำว่า	อึ มึน	
๖.	-ือ	แทนเสียงสระ /อือ/	เช่นในคำว่า	มือ ถือ	
	-ัว	แทนเสียงสระ /อือ/	เช่นในคำว่า	ยัว กลิ้น	
๗.	-ุ	แทนเสียงสระ /อุ/	เช่นในคำว่า	ดู จุน	

เผยแพร่ โดย ครูจรรยา อินทร์เหล่านใหญ่

๘.	ุ-	แทนเสียงสระ /อุ/	เช่นในคำว่า	ดู นู่น
๙.	ะ	แทนเสียงสระ /เอะ/	เช่นในคำว่า	ตะ ละ
	เ็	แทนเสียงสระ /เอะ/	เช่นในคำว่า	เล็ง เป็น
	เ-	แทนเสียงสระ /เอะ/	เช่นในคำว่า	เพ็งเค็ง
๑๐.	เ-	แทนเสียงสระ /เอ/	เช่นในคำว่า	เก เณ
๑๑.	แะ	แทนเสียงสระ /แอะ/	เช่นในคำว่า	แกะ แพะ
	เ็	แทนเสียงสระ /แอะ/	เช่นในคำว่า	แจ็ง แกร็น
	แ-	แทนเสียงสระ /แอะ/	เช่นในคำว่า	แบ่ง แกร่ง
๑๒.	แ-	แทนเสียงสระ /แเอ/	เช่นในคำว่า	แก แก่
๑๓.	โะ	แทนเสียงสระ /โอะ/	เช่นในคำว่า	โละ โตะ
๑๔.	โ-	แทนเสียงสระ /โอ/	เช่นในคำว่า	โอ โอน
๑๕.	เาะ	แทนเสียงสระ /เอาะ/	เช่นในคำว่า	เกาะ เยาะ
	อ	แทนเสียงสระ /เอาะ/	เช่นในคำว่า	ลือก บลือก
	อ	แทนเสียงสระ /เอาะ/	เช่นในคำว่า	ก็
๑๖.	-อ	แทนเสียงสระ /ออ/	เช่นในคำว่า	พอ สอง
๑๗.	เอะ	แทนเสียงสระ /เอาะ/	เช่นในคำว่า	เลอะ เจอะ
	เ-	แทนเสียงสระ /เอาะ/	เช่นในคำว่า	เงิน เป็น
๑๘.	เ-	แทนเสียงสระ /เเอ/	เช่นในคำว่า	เนิน เพลิน
๑๙.	เียะ	แทนเสียงสระ /เีย/	เช่นในคำว่า	เปี้ยะ เกี้ยะ
	เีย	แทนเสียงสระ /เีย/	เช่นในคำว่า	เปีย เสียว
๒๐.	เือะ	แทนเสียงสระ /เือ/	เช่นในคำว่า	เือะ (คำอุทาน)
	เือ	แทนเสียงสระ /เือ/	เช่นในคำว่า	เรือ เกลือ
๒๑.	ัวะ	แทนเสียงสระ /ัว/	เช่นในคำว่า	จัวะ ฝัวะ
	ัว	แทนเสียงสระ /ัว/	เช่นในคำว่า	ตัว กลัว
	-ว	แทนเสียงสระ /ัว/	เช่นในคำว่า	ชวน ทวง

หมายเหตุ

๑. ในการนำเสนอแก่นักเรียน เพื่อมิให้ซับซ้อนเกินไป เบื้องต้นอาจสอนให้รู้จักสระบางตัว และค่อย ๆ คຸ້นเคยไป ดังนี้

๑) รูปสระ แทนเสียงสระเดี่ยว ได้แก่

-ะ	-า
-ิ	-ี
-ึ	-ือ
-ุ	-ู
-เะ	-เ
-แะ	-แ
-โะ	-โ
-เาะ	-อ
-เอะ	-เอ

๒) รูปสระแทนเสียงประสม ได้แก่

เียะ (พบที่ใช้น้อยมาก)	เีย
เือะ (ไม่พบตัวที่ใช้)	เือ
ัวะ (พบที่ใช้น้อยมาก)	ัว

๓) รูปสระแทนเสียงสระที่มีเสียงพยัญชนะท้าย

ำ	(มีเสียง ม อยู่ข้างท้าย)
เ	(มีเสียง ย อยู่ข้างท้าย)
เ	(มีเสียง ย อยู่ข้างท้าย)

๔) สระบางรูปเมื่อมีตัวสะกดจะเปลี่ยนรูปไป เช่น

สระ ะ ไม่มีตัวสะกด เช่น
กะ จะ ปะ ขะ ผะ สระ กะ นะ ระ
สระ ะ มีตัวสะกด เปลี่ยนรูปเป็นไม้หันอากาศ เช่น
กัณ จัป ปัด ขัง ผัน สัก กัณ นัถ รับ
สระ ือ ไม่มีตัวสะกด เช่น
ชือ ตือ อือ ชือ ฝือ ลือ มือ ถือ ลือ

** เผยแพร่ โดย ครูจรรยา อินทร์เหล่าใหญ่ **

สระ ือ มีตัวสะกด ใช้รูป ื่อ เช่น

จืด ตืด อื่น ชื่น ฝืด สืบ มีด ยืม ลิ่น

สระ ะ ไม่มีตัวสะกด เช่น

กะ ตะ เปะ เอะ เอะ สะ เกาะ เมะ ละ

สระ ะ มีตัวสะกด ใช้รูป ื่อ เช่น

แก้ง เต้ม เป็น เข้ม ฝืด เล้ง เค้ม เม็ด เล็บ

สระ ะ ไม่มีตัวสะกด เช่น

เกาะ ตะ เปะ เอะ แอะ สะ เกาะ แอะ ละ

สระ ะ มีตัวสะกด เปลี่ยนรูปเป็น ื่อ เช่น

แกร์น แจ้ง แผล็บ แผล้ว แหย็บ

สระ ะ ไม่มีตัวสะกด เช่น

เจอ เดอ เปอ เอะ เอะ เอะ เมอ เรอ เลอ

สระ ะ มีตัวสะกด เปลี่ยนรูปเป็น ื่อ เช่น

เจิม เดิม เปง เขิน เกิด เขิม เมิน เริ่ม เลิก

และเปลี่ยนเป็น ื่อ เมื่อ ย สะกด เช่น

เกย เตย เอย เอย เอย เอย เอย เอย เอย

สระ ะ ไม่มีตัวสะกด เช่น

เกาะ ตะ เปาะ เอะ เอะ สะ เกาะ เอะ ละ

สระ ะ มีตัวสะกด เปลี่ยนรูปเป็น ื่อ เช่น ช็อก ล็อก

สระ ะ ไม่มีตัวสะกด เช่น

โกะ โจะ โคะ โคะ โคะ โคะ โคะ โคะ โคะ โคะ

สระ ะ มีตัวสะกด ไม่มีรูปสระปรากฏ เช่น

กบ จง ตม ขด ถม ผง งก ชม นบ

สระ ัว ไม่มีตัวสะกด เช่น

กัว ตัว บัว ขัว ลัว หัว งัว มัว รัว

สระ ัว มีตัวสะกด ใช้รูป ื่อ เช่น

กวน ตวง บวก ขวด สวม หวด งวง มวน รวย

พยัญชนะ

เสียงพยัญชนะ

เสียงพยัญชนะ คือ เสียงที่ต่างจากเสียงสระ หรือเสียงที่ไม่ใช่เสียงสระ เสียงพยัญชนะมีทั้งที่เป็นเสียงก้องและเสียงไม่ก้อง เสียงที่ลมออกทางปากและทางจมูก เสียงที่ลมถูกกัก เสียงที่ลมถูกบีบให้เป็นเสียงเสียดแทรก เสียงที่ลมออกทางข้างลิ้น เสียงที่ลิ้นรัว และเสียงเลื่อน เสียงพยัญชนะจึงมีลักษณะต่างกันเป็นหลายแบบ

เสียงพยัญชนะในภาษาไทยมี ๒๑ หน่วย ดังนี้ คือ

เสียงพยัญชนะต้นเดี่ยว เสียงพยัญชนะทั้ง ๒๑ หน่วยในภาษาไทยสามารถปรากฏเป็นพยัญชนะต้นของพยางค์ได้ทุกหน่วย ดังนี้

๑. /ป/ เช่น พยัญชนะต้น ในคำว่า ปา ปี่ ปู เปีย ปอก
๒. /ต/ เช่น พยัญชนะต้น ในคำว่า ตา ตอ ตง ทอง เต็ม
๓. /จ/ เช่น พยัญชนะต้น ในคำว่า จำ จูจ จาน จริง จอม จาก จิต
๔. /ก/ เช่น พยัญชนะต้น ในคำว่า กา แก่ ก้อง แก้ว ไก่
๕. /อ/ เช่น พยัญชนะต้น ในคำว่า อา อู่ เอียง เอน อบ
๖. /พ/ เช่น พยัญชนะต้น ในคำว่า พา ไพ พู ผึ่ง ผา ภู ภาพ
๗. /ท/ เช่น พยัญชนะต้น ในคำว่า ทา เทา ถั่ว ฑู ชง เธอ ฐาน เต่า
๘. /ช/ เช่น พยัญชนะต้น ในคำว่า ฉั้น ฉาย ชา ชาย ชง ชื้อ เฉล
๙. /ค/ เช่น พยัญชนะต้น ในคำว่า กา ขา เขา คาง ฆ่า ฆ้อง เขียน
๑๐. /บ/ เช่น พยัญชนะต้น ในคำว่า ใบ บ้า บน บัว บ่ม
๑๑. /ด/ เช่น พยัญชนะต้น ในคำว่า ดี ดู ดวง ดอน โดม
๑๒. /ม/ เช่น พยัญชนะต้น ในคำว่า มา แม่ หมี หมอง มุ่ง มี
๑๓. /น/ เช่น พยัญชนะต้น ในคำว่า นา น้อย เนื้อ หนาว เณร
๑๔. /ง/ เช่น พยัญชนะต้น ในคำว่า งา งู หงาย หงา แหงน
๑๕. /ล/ เช่น พยัญชนะต้น ในคำว่า ลา ลอง เลีย เลื่อน หลาน (กี)พา
๑๖. /ร/ เช่น พยัญชนะต้น ในคำว่า รา รู่ เรียน เรือ หรือ ทรู
๑๗. /ฟ/ เช่น พยัญชนะต้น ในคำว่า ฟ้า ฟัน ฟ้อง ฟน ผา

** เผยแพร่ โดย ครูจรรยา อินทร์เหล่าใหญ่ **

- ๑๘. /ซ/ เช่น พัญชนะต้น ในคำว่า ซา ซาง ซื่อ ไชรี ศรี สม สร้าง ทรง
- ๑๙. /ส/ เช่น พัญชนะต้น ในคำว่า หาว หวน แฮ่ เฮฮา ฮุก
- ๒๐. /ว/ เช่น พัญชนะต้น ในคำว่า วา ว่าง หวาน หวาน
- ๒๑. /ย/ เช่น พัญชนะต้น ในคำว่า ยา เยื่อน ใหญ่ หล้า อยู่ อย่าง

เสียงพยัญชนะควบกล้ำหรือพยัญชนะกล้ำ ในภาษาไทยมีเสียงพยัญชนะที่สามารถออกเสียงควบกล้ำ คือ ออกเสียงพยัญชนะ ๒ เสียงติดต่อกันโดยไม่มีเสียงสระคั่นกลาง และปรากฏเป็นพยัญชนะต้นของพยางค์ ๑๑ คู่ ดังนี้ คือ

- ๑. /ปร/ เช่น เสียงพยัญชนะต้น ในคำว่า ปร่า แปร ปรุง ปรก ปรับ
- ๒. /ปล/ เช่น เสียงพยัญชนะต้น ในคำว่า ปลา เปล แผล ปลูก เปลี่ย
- ๓. /ตร/ เช่น เสียงพยัญชนะต้น ในคำว่า ตรง ตรา ไตร แตร ตรา ตรอง
- ๔. /กล/ เช่น เสียงพยัญชนะต้น ในคำว่า กลาง กล้า กลอง ไกล เก้า
- ๕. /กร/ เช่น เสียงพยัญชนะต้น ในคำว่า กรง กรุง เกรียว กรับ กรู
- ๖. /กว/ เช่น เสียงพยัญชนะต้น ในคำว่า กวาง กวาด เหวียน ไกว กว้าง
- ๗. /พล/ เช่น เสียงพยัญชนะต้น ในคำว่า พลาญ พลุ ผลิ ผลาญ ผลุบ
- ๘. /พร/ เช่น เสียงพยัญชนะต้น ในคำว่า พราน พราย พริก พร้อย พฤษ
- ๙. /คล/ เช่น เสียงพยัญชนะต้น ในคำว่า คลาน เคลื่อน คล้อย เวลา खेल
- ๑๐. /คร/ เช่น เสียงพยัญชนะต้น ในคำว่า ครอง เครา ไคร่ คริว ขริว ขริม
- ๑๑. /คว/ เช่น เสียงพยัญชนะต้น ในคำว่า ความ คว้าง เคว้ง ขวาง ขวนขวาย

ปัจจุบันมีคำยืมจากภาษาอังกฤษหลายคำ ทำให้มีการออกเสียงพยัญชนะควบกล้ำเพิ่มขึ้นอีกหลายคู่ เช่น เสียงพยัญชนะต้นควบกล้ำ ดังต่อไปนี้

- /บร/ เช่น เสียงพยัญชนะต้น ในคำว่า เบรก บราเซียร์ โบร็อกเกอร์
- /บล/ เช่น เสียงพยัญชนะต้น ในคำว่า บล็อก เบลล์ เบลอ
- /คร/ เช่น เสียงพยัญชนะต้น ในคำว่า เคริป เครีต ครีจ ไร่ไฟ
- /ทร/ เช่น เสียงพยัญชนะต้น ในคำว่า ทรัมเปต แท็กซี่เตอร์
- /ฟร/ เช่น เสียงพยัญชนะต้น ในคำว่า ฟรี แฟรงก์ เฟรนด์ฟราย
- /พล/ เช่น เสียงพยัญชนะต้น ในคำว่า ฟลุค แฟล็ต แฟลต
- /ชตร/ เช่น เสียงพยัญชนะต้น ในคำว่า สตริง สตริก สไตรค์

**** เผยแพร่ โดย ครูจรรยา อินทร์เหล่าใหญ่ ****

คำยืมซึ่งมีเสียงพยัญชนะต้นเป็นเสียงควบกล้ำ /ทร/ ทำให้คำภาษาสันสกฤต ซึ่งเดิม ออกเป็นเสียง /ซ/ บางคำเปลี่ยนมาออกเสียงควบกล้ำ /ทร/ ด้วย เช่น นิทรา อินทรา จันทรา และมีคำอื่นออกเสียงควบกล้ำ /ทร/ ด้วย คือ ภัทรา ทฤษฎี

เสียงพยัญชนะท้าย เสียงพยัญชนะที่สามารถปรากฏตามหลังสระเป็นพยัญชนะท้าย ได้มี ๕ หน่วย ดังนี้ คือ

- /ป/ เช่น เสียงพยัญชนะท้าย ในคำว่า ดิบ ขาบ ลาก โลก นพ บาป
- /ต/ เช่น เสียงพยัญชนะท้าย ในคำว่า อาจ ราช นาฏ อิฐ กรด นิตย์ รด
วิทย์ ทรุฑ พุช รส ปราศ พิษ
- /ก/ เช่น เสียงพยัญชนะท้าย ในคำว่า มาก พริก สุข ปลุก นาค เมฆ
- /อ/ เช่น เสียงพยัญชนะท้าย ในคำว่า ตี เตะ และ ผุ ปุ ปะ เตียะ ปริ เปรียะ
- /ม/ เช่น เสียงพยัญชนะท้าย ในคำว่า ราม ริม คุม คราม เยี่ยม คำ ยำ
- /น/ เช่น เสียงพยัญชนะท้าย ในคำว่า วัน บิน ครอบ การ หาญ คุณ นิล วาฬ
- /ง/ เช่น เสียงพยัญชนะท้าย ในคำว่า ยัง คลัง ลุง ตรง จริง เพียง เรือง นื่อง
- /ย/ เช่น เสียงพยัญชนะท้าย ในคำว่า นัย ขาย รวย เรือย วย ไป ใจ ใหญ่ ไกล
- /ว/ เช่น เสียงพยัญชนะท้าย ในคำว่า ขาว หิว เร็ว แฝว เดา เป่า เขา

พยัญชนะท้าย /อ/ เป็นเสียงที่ไม่มีรูปเขียนชัดเจนในหลักอักขรวิธีของไทย เสียงนี้จะปรากฏในพยางค์ที่ประสมสระเสียงสั้น และออกเสียงเป็นพยางค์หนัก เช่น และ ถ้าคำนั้นปรากฏในตำแหน่งที่ลดน้ำหนัก เสียงพยัญชนะท้ายเสียงนี้อาจหายไปได้ เช่น พยางค์หน้าในคำว่า และ ๆ ส่วนในพยางค์ปกติที่เป็นสระเสียงสั้น ไม่มีพยัญชนะท้ายก็อาจปรากฏเสียง /อ/ เพิ่มขึ้นมาได้ หากออกเสียงเน้นพยางค์นั้น เช่น มะม่วง ถ้าออกเสียงเน้น อาจออกเสียงเน้นเป็น มะม่วง

ปัจจุบันมีคำยืมมาจากภาษาอังกฤษหลายคำ ทำให้เกิดเสียงพยัญชนะท้ายเพิ่มขึ้นในภาษาไทย เช่น เสียงพยัญชนะท้าย ซ ฟ ล ในคำต่อไปนี้

- /ซ/ เช่น เสียงพยัญชนะท้าย ในคำว่า แก๊ส ก๊าซ รถบัส เท็นนิส แจ๊ส
- /ฟ/ เช่น เสียงพยัญชนะท้าย ในคำว่า กอล์ฟ ออฟฟิศ ปรู๊ฟ บลั๊ฟ
- /ล/ เช่น เสียงพยัญชนะท้าย ในคำว่า บิล เจล แรลลี่ คูต เพิร์ล

รูปพยัญชนะ

๑. ชื่อเรียกพยัญชนะ

ชื่อเรียกพยัญชนะปรากฏในหนังสือจินตคามณีของพระโหราธิบดี ว่า

พยัญชนะไทย เรียกเสมือนมีสระอออกประสมอยู่เสมอ รูปพยัญชนะ
ที่มีชื่อแปลกออกไป มีแต่เพียงตัว ศ ษ ส ซึ่งเรียกว่า ศอกคอ ขอบบ
สอต่อ เท่านั้น

(พระโหราธิบดี ๒๕๑๒ : ๑๐-๑๑)

ต่อมาเมื่อผู้คิดชื่อพยัญชนะตัวที่มีเสียงซ้ำ และแต่งกลอนประกอบชื่อพยัญชนะ
หลายสำนวน โดยใช้ชื่อตัวอักษรของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ
เป็นหลัก ฉบับที่ใช้คำคล้องจองสัมผัสถูกต้องทำให้จดจำได้ง่าย ได้แก่ ฉบับของรอง
รองศาสตราจารย์ปิตินันท์ สุทธิสาร ว่าดังนี้

ก	เอ๋ย ก ไก่	ข	ไข่ น้าอวด
ฃ	ขวด ลวดลาย	ค	ความ อุดทน
ฅ	คน โก้จ้ง	ฎ	ระฆัง สวายหู
ง	งู เลื้อยคลาน	จ	จาน งามยิ่ง
ฉ	ฉิ่ง ปากกว้าง	ช	ช้าง ตัวโต
ฌ	โซ่ ไซ้เสมอ	ฌ	เเมอ แผ่กิ่ง
ญ	หญิง งามตา	ฎ	ชฎา น่ารัก
ฎ	ปลูก ปักที่ลาน	ฐ	ฐาน ใหญ่โต
ฏ	มณโฑ นั่งเหงา	ฒ	ผู้เฒ่า ใจเย็น
ณ	เณร ยังเล็ก	ด	เด็ก วิยเยาว์
ด	เต่า กินผักบุง	ถ	ถุง เก็บนาน
ท	ทหาร ยืนตรง	ธ	ธง เชิดชู
น	หนู วิ่งไว	บ	ไบไม้ ไบหนา
ป	ปลา ในบึง	ผ	ผึ่ง นางพญา
ฝ	ฝา กั้นบ้าน	พ	พาน รองขัน
ฟ	ฟัน ขาวเป็นเงา	ภ	ลำภา แล่นมา

เผยแพร่ โดย ครูจรรยา อินทร์เหล่าใหญ่

ม	ม้า เร็วนัก	ย	ยักษ์ นำเปื้อ
ร	เรือ ลอยนิ่ง	ล	ลิง โลดแล่น
ว	แหวน ล้ำค่า	ศ	ศาลาเย็นดี
ษ	ญาติ ช่วยเหลือ	ส	เสือ เร่งรีบ
ห	หีบ ใส่ผ้า	พ	จุฬา ลอยกว้าง
อ	อ่าง ขายถูก	ฮ	นกฮูก ตาโต

๒. จำนวนรูปพยัญชนะ

พยัญชนะทั้ง ๔๔ ตัวนี้ ปัจจุบันใช้เพียง ๔๒ ตัว เอกสารสมัยโบราณ เช่น จารึกต่าง ๆ ที่เขียนด้วย ข และ ค ได้เปลี่ยนมาใช้ ช และ ค เกือบทั้งหมด เช่น ขึ้น เข้า ขุน ขวด ปัจจุบันเขียนว่า ขึ้น เข้า ขุน ขวด คำว่า ความ คุ่ม ค้อน ปัจจุบันเขียนว่า ความ คุ่น ค้อน

คำว่า ในเอกสารโบราณใช้ชื่อว่า คน

พยัญชนะ ฉ มีชื่อว่า ฉ เฉอ (เฉอ แปลว่า ต้นไม้) ไม่ใช่ ฉ กระเชอ หรือ กะเชอ หรือ กระเชอ (กะเชอ หรือ กระเชอ เป็นชื่อภาชนะสาน)

๓. รูปพยัญชนะสะกด

รูปพยัญชนะที่เป็นตัวสะกด มี ๘ แม่ ได้แก่ แม่กก แม่กค แม่กบ แม่กง แม่กน แม่กม แม่เกษ แม่เกอว

คำแม่ กก	มีพยัญชนะสะกด	ได้แก่ ก ข ค ฉ
คำแม่ กค	มีพยัญชนะสะกด	ได้แก่ ค จ ช ซ ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ต ถ ท ธ ศ ษ ส
คำแม่ กบ	มีพยัญชนะสะกด	ได้แก่ บ ป พ ฟ ภ
คำแม่ กง	มีพยัญชนะสะกด	ได้แก่ ง
คำแม่ กน	มีพยัญชนะสะกด	ได้แก่ น ญ ณ ร ล พ
คำแม่ กม	มีพยัญชนะสะกด	ได้แก่ ม
คำแม่ เกย	มีพยัญชนะสะกด	ได้แก่ ย
คำแม่ เกอว	มีพยัญชนะสะกด	ได้แก่ ว

ไตรยางศ์

ไตรยางศ์ มาจากคำว่า ตฺรยางฺส ในภาษาสันสกฤต มีความหมายว่า ๓ ส่วน เป็น การแบ่งพยัญชนะออกเป็น ๓ หมู่ คือ **อักษรสูง อักษรกลาง อักษรต่ำ**

อักษรสูง คือ ตัวพยัญชนะที่มีพื้นเสียงเป็นเสียงจัตวา มี ๑๑ ตัว ได้แก่

ข (ไข้)* ข (ขวด) ฉ (ฉิ่ง) ฐ (ฐาน) ถ (ถูง) ผ (ผึ่ง)
ฝ (ฝ่า) ศ (ศาลา) ษ (ษายี) ส (เสื่อ) ห (หีบ)

อักษรกลาง คือ ตัวพยัญชนะที่มีพื้นเสียงเป็นเสียงสามัญ มี ๘ ตัว ได้แก่

ก (ไก่) จ (จ้อง) ฎ (ชฎา) ฏ (ปฏัก) ค (คู) ต (เต่า)
บ (บน) ป (ปาก) อ (โอ่ง)

อักษรต่ำ คือ ตัวพยัญชนะที่มีพื้นเสียงเป็นเสียงสามัญ มี ๒๔ ตัว ได้แก่

ค (คน) ค (คน) ฅ (ฅ็อง) ง (งาน) ช (ชาม)
ซ (โซ่) ฉ (ฉเอ) ญ (ญาน) จ (มณโฑ) ฉ (เต่า)
ฉ (ฉเอ) ท (เทียน) ฐ (ฐง) น (นาน) พ (เพื่อน)
ฟ (ฟ้า) ภ (ภู) ม (แมว) ย (ยิ้ม) ร (เรือ)
ล (ลิง) ว (วาน) พ (จุฬา) ฮ (นกฮูก)

อักษรต่ำ แบ่งเป็น **อักษรคู่** กับ **อักษรเดี่ยว**

อักษรคู่ คือ อักษรต่ำที่มีเสียงคู่กับอักษรสูง มี ๑๔ ตัว ได้แก่

ค (ข) ค (ข) ฅ (ข) ช (ฉ) ฉ (ฉ) ซ (ส) จ (ถ) ฉ (ถ) ท (ถ)
ฐ (ถ) พ (ผ) ภ (ผ) ฟ (ฝ) ฮ (ห)

อักษรเดี่ยว คือ อักษรต่ำที่ไม่มีเสียงคู่กับอักษรสูง มี ๑๐ ตัว ได้แก่

ง ญ ฉ น ม ย ร ล ว พ

การเรียนรู้เรื่องไตรยางศ์ จะมีประโยชน์ในการผัน
วรรณยุกต์ และเข้าใจระดับเสียงของพยางค์หรือคำ

* คำในวงเล็บ แดงขึ้นเพื่อช่วยในการจำอักษรแต่ละหมู่ จะใช้คำอื่นก็ได้

วรรณยุกต์

วรรณยุกต์ ประกอบด้วยเสียงวรรณยุกต์และรูปวรรณยุกต์

เสียงวรรณยุกต์ หมายถึง ระดับสูงต่ำของเสียงที่ปรากฏในพยางค์หรือในคำ เสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทย มี ๕ เสียง คือ สามัญ เอก โท ตรี จัตวา ส่วน รูปวรรณยุกต์ มี ๔ รูป คือ ' (เอก) ˊ (โท) ˋ (ตรี) ˎ (จัตวา)

พยางค์ทุกพยางค์มีพื้นเสียงอยู่แล้ว คือ มีเสียงวรรณยุกต์อยู่โดยไม่ต้องมีรูปวรรณยุกต์ เช่น

กา	มีเสียงวรรณยุกต์สามัญ
กัค	มีเสียงวรรณยุกต์เอก
คาค	มีเสียงวรรณยุกต์โท
คัค	มีเสียงวรรณยุกต์ตรี
ชา	มีเสียงวรรณยุกต์จัตวา

เสียงวรรณยุกต์สามัญ เป็นเสียงวรรณยุกต์ระดับกลาง เช่น เสียงวรรณยุกต์ในคำ มา ปลี ดู ไป วาง พลาจ เรือน จาม ยิ้ม คลาย พราย ดาว เดียว

เสียงวรรณยุกต์เอก เป็นเสียงวรรณยุกต์ระดับมาต่ำ เช่น เสียงวรรณยุกต์ในคำ ปะ ปละ เหวอะหวะ ป่า ข่า ปู่ ข่าย อย่า เข็อก เป็ยก ปัก ขัด บีบ

เสียงวรรณยุกต์โท เป็นเสียงวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับจากสูงลงมาต่ำ เช่น เสียงวรรณยุกต์ในคำ ป้ำ ข้ำ ก้อน คำ ไคร่ นาน ทาก ซาติ เลือด ครูด เรียก

เสียงวรรณยุกต์ตรี เป็นเสียงวรรณยุกต์ระดับสูง เช่น วรรณยุกต์ในคำว่า กิ่ง กุ้ย น้ำ นื่อง พร้อย รัก เมตร โน้ต ธิบ วับ นึก

เสียงวรรณยุกต์จัตวา เป็นเสียงวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับจากต่ำขึ้นไปสูง เช่น เสียงวรรณยุกต์ในคำว่า ป้ำ เดียว ผง ขน ผม หงิม สาว หิว หนาม

**** เผยแพร่ โดย ครูจรรยา อินทร์เหล่าใหญ่ ****

การผันวรรณยุกต์

การผันวรรณยุกต์ หมายถึง การเปลี่ยนเสียงวรรณยุกต์ของพยางค์ที่ประกอบด้วย พยัญชนะต้นกับสระ หรือพยัญชนะต้นกับสระและตัวสะกดอย่างเดียวกัน ใ้รูปวรรณยุกต์ ต่างกันตามที่ปรากฏเป็นพยางค์ในภาษาไทยได้ เช่น คำ คำ หรือ คำง คำง

พยางค์จะผันวรรณยุกต์ได้ขึ้นอยู่กับ

- หมู่อักษรของพยัญชนะต้น (สูง กลาง ต่ำ)
- ลักษณะพยางค์ที่เป็น คำเป็น หรือคำตาย
- สระสั้นหรือยาวของพยางค์ที่เป็นคำตาย

การผันเทียบเสียง อักษรกลาง อักษรสูง อักษรต่ำ

อักษร เสียงวรรณยุกต์	สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
อักษรกลาง	กา	ก่า	ก้า	ก๊า	ก๋า
อักษรสูง	-	ข่า	ข้า	-	ข่า
อักษรต่ำ	คา	-	ค่า	ค๊า	-

การผันเทียบเสียง อักษรกลาง อักษรสูง อักษรต่ำ เมื่อมีตัวสะกด

อักษร เสียงวรรณยุกต์	สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
อักษรกลาง	กาง	ก่าง	ก้าง	ก้าง	ก่าง
อักษรสูง	-	ข่าง	ข้าง	-	ข่าง
อักษรต่ำ	คาง	-	ค่าง	ค้าง	-

** เผยแพร่ โดย ครูจรรยา อินทร์เหล่าใหญ่ **

การผันพยางค์ที่เป็นคำเป็น

อักษร เสียงวรรณยุกต์	สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
อักษรกลาง	ปอ ปาน	ป้อ ป้าน	ปื่อ ป้าน	ปือ ป้าน	ปือ ป้าน
อักษรสูง	-	ถ้อ ถ้อง	ถ้อ ถ้อง	-	ถอ ถาง
อักษรต่ำ	ทอ ทอง	-	ท้อ ท่อง	ท้อ ทื่อง	-

การผันพยางค์ที่เป็นคำตายสระสั้น

อักษร เสียงวรรณยุกต์	สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
อักษรกลาง	-	จะ จัด	จ๊ะ จัด	จ๊ะ จัด	(จ๊ะ) (จัด)
อักษรสูง	-	ชะ ขัด	(ชะ) ขัด	-	-
อักษรต่ำ	-	-	ค๊ะ คัด	คะ คัด	(ค๊ะ) (คัด)

การผันพยางค์ที่เป็นคำตายสระยาว

อักษร เสียงวรรณยุกต์	สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
อักษรกลาง	-	กาด	ก้าด	ก้าด	ก้าด
อักษรสูง	-	ขาด	ข้าด	-	-
อักษรต่ำ	-	-	กาด	ก้าด	ก้าด

พยางค์

พยางค์ คือ กลุ่มเสียงที่เปล่งออกมาครั้งหนึ่ง ๆ พยางค์จะมีเสียงที่ดังเด่นอยู่ ๑ เสียง เสียงที่ดังเด่นนั้นมักเป็นเสียงสระ เช่น ทะ มะ สะ พยางค์ที่มีความหมายจะมีสถานภาพ เป็น คำ เช่น ทา มุ เสก

คำ

คำ หมายถึง หน่วยย่อยที่สุดในภาษาที่สามารถใช้ตามลำพังเพื่อสื่อสารได้ คำมี องค์ประกอบ ๒ ส่วน คือ

คำ ในภาษาที่ใช้พูดประกอบด้วย เสียง และ ความหมาย ส่วนคำในภาษาที่ใช้ เขียนประกอบด้วย รูป และ ความหมาย คำหนึ่งอาจมีพยางค์เดียวหรือหลายพยางค์ก็ได้ เช่น นินทา มุทะลุ มะเส็ง

คำเป็นคำตาย

คำเป็น หมายถึง

- พยางค์ที่ประสมกับสระเสียงยาวในแม่ ก กา คือ ไม่มีรูปตัวสะกด เช่น ปู่ ขา แทะ รอ
- พยางค์ที่มีตัวสะกดในแม่ กง กน กม เกย เกอว เช่น ดวง หัน กรม น้อย ข่าว
- พยางค์ที่ประสมกับสระ อำ ไอ ใอ เอา เช่น รำ ใจ ไหน เขา

คำตาย หมายถึง

- พยางค์ที่ประสมกับสระเสียงสั้นในแม่ ก กา คือ ไม่มีรูปตัวสะกด เช่น ดี ผู ปะ พระ
- พยางค์ที่มีตัวสะกดในแม่ กก กค กบ เช่น ลูก ลูก มิด มัด จับ จาบ

การอ่านอักษรนำ

อักษรนำ คือ พยัญชนะ ๒ ตัวเรียงกัน ตัวหน้ามีอิทธิพลนำเสียงวรรณยุกต์ของตัวที่ตามมา พยัญชนะตัวหน้าจะเป็นอักษรสูง หรือ อักษรกลาง ส่วนตัวที่ตามมา เป็นอักษรต่ำเดียว เท่านั้น

อักษรสูง/อักษรกลาง	+ อักษรต่ำเดียว
--------------------	-----------------

หลักการอ่านอักษรนำ

๑. อ่านออกเสียงเป็นพยางค์เดียว เมื่อ ห นำอักษรต่ำเดียว หรือ อ นำ ย

เสียงวรรณยุกต์ของพยางค์ ตามเสียงตัว ห หรือ อ ที่นำ และไม่ออกเสียงตัว ห หรือ อ

ห	+ ง ญ น ม ย ร ล ว
---	-------------------

เช่น แหงน หญิง ไหน หมอ หยุค หรี หลง หวาน

อ	+ ย
---	-----

เช่น อย่า อยู่ อย่าง อยาก

๒. อ่านออกเสียงเป็น ๒ พยางค์ พยางค์หน้าออกเสียงพยัญชนะตัวที่ ๑ ประสมกับ สระ อะ (ครึ่งเสียง) พยางค์หลัง ออกเสียงพยัญชนะตัวที่ ๒ ประสมกับสระ และ พยัญชนะสะกดตามที่ปรากฏ ส่วนวรรณยุกต์ออกเสียงตามพยัญชนะตัวที่ ๑ ที่นำมานั้น อักษรสูงนำ เช่น

ขนม	อ่านว่า	ขะ - หุนม	ขุ้ม	อ่านว่า	ชะ - หุ้ม
ฉมวก	อ่านว่า	ฉะ - หุมวก	ฉวิด	อ่านว่า	ฉะ - หุวิน
ฝลือก	อ่านว่า	ฝะ - หุลือก	ฝงบ	อ่านว่า	ฝะ - หุงบ
สमान	อ่านว่า	สะ - หุมาน	สยมภู	อ่านว่า	สะ - หุยม - พู

* พยางค์ที่พิมพ์ตัวเอนเป็นพยางค์เบา อ่านไม่ลงน้ำหนักเสียง

**** เผยแพร่ โดย ครูจรรยา อินทร์เหล่าใหญ่ ****

ยกเว้นบางคำ เช่น สมัชชา สมาคม สมัญญา สมาชิก เป็นต้น
สาเหตุที่ไม่ออกเสียงแบบอักษรนำ เข้าใจว่าเพราะเป็นคำที่เกิดใหม่ หรือเสียงไป
พ้องกับคำอื่นที่คิดว่าไม่สุภาพ

อักษรกลางนำ เช่น

กนก	อ่านว่า	กะ – หุนก
จรวด	อ่านว่า	จะ – หุรวด
ตनु	อ่านว่า	ตะ – หุनु
ปรีตร	อ่านว่า	ปะ – หุรีด
อร่อย	อ่านว่า	อะ – หุร่อย

การอ่านเลียนแบบอักษรนำ

คำสองพยางค์บางคำ พยัญชนะต้นของพยางค์ที่ ๑ ออกเสียงนำเสียงวรรณยุกต์ของ
พยางค์ที่ ๒ ในลักษณะเดียวกันกับการอ่านอักษรนำ โดยพยัญชนะของพยางค์ที่ ๑ เป็น
อักษรสูง หรือ อักษรกลาง และพยัญชนะต้นของพยางค์ที่ตามมาเป็นอักษรต่ำเดี่ยว

พยางค์ที่ ๑	พยางค์ที่ ๒
อักษรสูง	อักษรต่ำเดี่ยว
สิ	ริ
อักษรกลาง	อักษรต่ำเดี่ยว
ดิ	ลก

ดิลก	อ่านว่า	ดิ – หุลก
ดิเรก	อ่านว่า	ดิ – หุเรก
บัญญัติ	อ่านว่า	บัน – หุยัด
ประโยชน์	อ่านว่า	ปุระ – โหยุด
ประวัติ	อ่านว่า	ปุระ – หุวิด
ศักราช	อ่านว่า	ลัก – กะ – หุราด

**** เผยแพร่ โดย ครูจรรยา อินทร์เหล่าใหญ่ ****

สิริ	อ่านว่า	สี-หุริ
หิริ	อ่านว่า	หิ-หุริ

* คำบางคำมีลักษณะคล้ายดั่งข้างต้น แต่ไม่นิยมเขียนแบบอักษรนำ เช่น

ประณต (ประ-นต)	อัปยศ (อัป-ปะ-ยศ)
อัปลักขณ์ (อัป-ปะ-ลัก)	เอกราช (เอก-กะ-ราช)

การอ่านคำที่ประวิสรรชนีย์และไม่ประวิสรรชนีย์

การอ่านคำที่ประวิสรรชนีย์

คำที่มี -ะ (วิสรรชนีย์) ประสมอยู่ที่หน้าพยางค์ ให้อ่านออกเสียง อะ ครึ่งเสียง เช่น กระจก ชะลอ สะพาน มะม่วง มะขาม

ถ้าประสมอยู่พยางค์หลังให้อ่านออกเสียง อะ เต็มเสียง เช่น มะระ กระบะ กระทะ

การอ่านคำที่ไม่ประวิสรรชนีย์

คำที่มีพยางค์ออกเสียง อะ แต่ไม่มี -ะ (วิสรรชนีย์) ประสมอยู่ ให้อ่านออกเสียง อะ ครึ่งเสียง เช่น ฆลาม ถนน ผกา เสมอ ชนบัตร ชนุ ทหาร อภัยทาน

การอ่านพยางค์หนักเบา

คำสองพยางค์

คำในภาษาไทย มักออกเสียงพยางค์หน้าเป็นพยางค์เบา (คือไม่ลงน้ำหนักเสียง) และพยางค์หลังเป็นพยางค์หนัก (คือลงน้ำหนักเสียง) เช่น ประกาศ ประตุ ละลาย สุภาพ สุพรรณ ขนม สมุด หนังสือ แม่่มด น้ำตก รongเท้า ตู้เย็น เครื่องบิน โรงเรียน

คำหลายพยางค์

คำในภาษาไทยที่มีตั้งแต่ ๓ พยางค์ขึ้นไป จะมีพยางค์เบาแทรกอยู่ แต่พยางค์สุดท้ายต้องเป็นพยางค์หนักเสมอ เช่น ประชาชน ประเทศไทย ทหารม้า หนังสือเรียน โรงเรียนชาย ผู้ป่วยนอก สุพรรณบุรี อาหารกระป๋อง ประธานาธิบดี นาฬิกา บริการ ทูจริต วัฒนธรรม วัฒนธรรมไทย ศิลปกรรม ศิลปกรรมไทย

คำบางคำที่ออกเสียงพยางค์ที่ ๑ และพยางค์ที่ ๒ เป็นพยางค์เบา มักเป็นคำยืมจากภาษาอื่น เช่น อนุชน คณนา วนศาสตร์ ธนบัตร ปรนัย ปกติ

การออกเสียงพยางค์ในคำให้มีเสียงหนักเบา เป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งของภาษาไทย

การอ่านแบบเรียงพยางค์

พยัญชนะที่ไม่มีรูปสระกำกับและไม่เป็นตัวสะกด อ่านออกเสียงเป็นพยางค์ที่ประสมกับ สระ - ะ (ครึ่งเสียง) เรียกว่า อ่านแบบเรียงพยางค์ เช่น

กรณี	อ่านว่า	กะ - ะ - นี	ผกา	อ่านว่า	ผะ - กา
คณะ	อ่านว่า	กะ - ะ - นะ	พนม	อ่านว่า	พะ - นม
สมณะ	อ่านว่า	สะ - มะ - ะ - นะ	เผด็จ	อ่านว่า	ผะ - เต็จ
ปกติ	อ่านว่า	ปะ - ะ - กะ - ติ	สดับ	อ่านว่า	สะ - ดับ
ปรนัย	อ่านว่า	ปะ - ะ - ะ - ไน	กบาล	อ่านว่า	กะ - บาน
คมนาคน	อ่านว่า	กะ - มะ - ะ - นา - คม			

คำที่มีพยัญชนะต้น ๒ ตัว ซึ่งไม่ใช่เสียงควบในภาษาบาลีสันสกฤต จะอ่านเรียงพยางค์ในภาษาไทยด้วย เช่น

ปรัมปรา	อ่านว่า	ปะ - ะ - รำ - ปะ - รา	ปริญญา	อ่านว่า	ปะ - ะ - ริน - ยา
ปรากรม	อ่านว่า	ปะ - ะ - รา - ะ - กรม	ปราชัย	อ่านว่า	ปะ - ะ - รา - ไช

การอ่านเป็นเสียงสระ / โอะ / หรือ สระ / ออ

คำเรียงพยางค์จากภาษาบาลีและสันสกฤต เมื่อนำมาใช้ในภาษาไทย มีวิธีการทำให้พยางค์ลดลงด้วยการตัดสระของพยางค์หลังทิ้งแล้วทำให้เป็นตัวสะกดของพยางค์หน้า ถ้าไม่มีรูปสระปรากฏและอักษรตัวที่ ๒ ไม่ใช่ตัว ร อักษรที่มาข้างหน้าจะประสมกับสระโอะ เช่น

กค	อ่านว่า กะ - ละ > กน	ชค	อ่านว่า ชะ - ละ > ชน
ยศ	อ่านว่า ยะ - สะ > ยค	นภ	อ่านว่า นะ - พะ > นบ
รศ	อ่านว่า ระ - สะ > รค	รค	อ่านว่า ระ - ละ > รค

คำเรียงพยางค์ที่มีอักษรที่ ๒ เป็นตัว ร อักษรที่มาข้างหน้าไม่มีรูปสระ จะออกเสียงอย่างประสมกับ สระ -อ และตัว ร อ่านเป็นตัวสะกดในแม่กน เช่น

กร	อ่านว่า	กะ - ระ	>	กอน
จร	อ่านว่า	จะ - ระ	>	จอน
ศร	อ่านว่า	ชะ - ระ	>	สอน

พยัญชนะต้นที่ไม่มีรูปสระกำกับ มีตัว ร ตามมา และมีพยางค์อื่นตามตัว ร อีกต่อหนึ่ง จะออกเสียงพยัญชนะตัวนั้นประสมกับสระ -อ ส่วนตัว ร ประสมกับสระ -ะ และออกเสียงเป็นพยางค์เบา เช่น

จรลี	อ่านว่า จอ - ระ - ลี	ชรณี	อ่านว่า ทอ - ระ - नी
วรลักษณ	อ่านว่า วอ - ระ - ลัก	สรยุทธอ่านว่า	สอ - ระ - ยุค
กรณี	อ่านว่า กอ - ระ - नी	ปรนัย	อ่านว่า ปอ - ระ - ัย

พยัญชนะต้นที่เป็นตัว บ และไม่มีรูปสระกำกับ จะออกเสียงพยัญชนะต้นนั้นประสมกับสระ -อ

บคินทร	อ่านว่า บอ - คิน	บพิตร	อ่านว่า บอ - พิต
บรม	อ่านว่า บอ - รม	บริจาค	อ่านว่า บอ - ริ - จาก
บริบท	อ่านว่า บอ - ริ - บค	บริบูรณ	อ่านว่า บอ - ริ - บุน

การอ่านคำพ้องรูป พ้องเสียง

คำพ้องรูป คือ คำที่เขียนเหมือนกันแต่ออกเสียงต่างกัน และมีความหมายต่างกัน ในการอ่านจึงต้องระมัดระวัง การอ่านคำพ้องรูปให้ถูกต้องและสื่อความหมายได้ตรงตามเจตนาของสารต้องอาศัยบริบท เช่น

กรี	อ่านว่า	กรี	แปลว่า	อวัยวะส่วนหัวของกิ้ง
	อ่านว่า	กะ-รี	แปลว่า	ช้าง
แหน	อ่านว่า	แหน	แปลว่า	พืชน้ำชนิดหนึ่ง
	อ่านว่า	แหน	แปลว่า	หวง, เฝါ
เพลลา	อ่านว่า	เพลลา	แปลว่า	ตัก, ส่วนของรถ, เบาลง อ่อนลง
	อ่านว่า	เพ-ลา	แปลว่า	เวลา
ครุ	อ่านว่า	ครุ	แปลว่า	ภาชนะสานใช้ตักน้ำ
	อ่านว่า	คะ-รุ	แปลว่า	ครู

คำพ้องเสียง คือ คำที่ออกเสียงเหมือนกันแต่เขียนต่างกันและมีความหมายต่างกัน เช่น

กฏ	กด	การ	กาล	กาฬ	กาญจน์
ขั้ว	คั่ว	จัน	จันทน์	จันท์	
โจทก์	โจทย์	โจษ	เฒ่า	เถ่า	เท่า
บาด	บาตร	บาท	พาน	พาล	
พรรณ	พัน	พันธุ	พู	ภู	
มน	มนต์	มล	ยนต์	ยล	
รด	รถ	รส	ลาบ	ลาก	
วัด	วัตร	วัฒน	สมุด	สมุทร	
สัตว์	สัตย์	สัตว์	ว่า	หว่า	

การอ่านคำที่มีตัวการ์นต์

คำในภาษาไทยส่วนใหญ่เป็นคำน้อยพยางค์ เมื่อเรารับคำบาลีและสันสกฤตมาใช้ เราลดพยางค์ด้วยการใช้การ์นต์ เช่น กานต์ กาญจน์ ลักษณะ ลักษณะ เมื่อลดพยางค์ตั้งแต่ ๒ - ๓ พยางค์เหลือเพียงพยางค์เดียวแล้ว เสียงอ่านก็ซ้ำกัน เราจึงมี คำพ้องเสียง ในภาษาไทยมากเพราะเหตุนี้ด้วย เช่น ลักษณะ ลักษณะ ลักซ์ ลัก เป็นต้น

กล่าวได้ว่า การใช้การ์นต์ในคำเหล่านี้เป็นทางแก้ปัญหอย่างหนึ่ง มิให้คำที่พ้องเสียงนั้นต้องพ้องรูปเข้าไปอีก + เราคงจะยิ่งปวดหัวมากขึ้นถ้าจะต้องใช้ “กาน” สำหรับคำ ๔ คำ และใช้ “ลัก” สำหรับคำ ๔ คำ

(กุสุมา รัชมณี)

เครื่องหมายทัณฑฆาต ใช้เขียนบนตัวพยัญชนะที่ไม่ต้องการออกเสียง เช่น ยักษ์ สงฆ์ ปรารค์ ประดิษฐ์ ลิฟต์ สวิตซ์ เมล์ กอล์ฟ ปาล์ม เสิร์ฟ

ถ้าใส่ทัณฑฆาตบนพยัญชนะตัวท้ายแล้ว แม้พยัญชนะที่ไม่ต้องการออกเสียงยังมีอีก ก็ไม่ต้องใช้ทัณฑฆาต เช่น พักตร์ จันทร จันทรณ์ ลักษณะ

การอ่านคำที่มี ๑

๑. ไม่ออกเสียงพยัญชนะที่มีเครื่องหมาย ๑ กำกับ เช่น

กัณฑ์เทศน์	กาพย์กลอน	คริสต์ศาสนา
คอมพิวเตอร์	คำศัพท์	โจทก์จำเลย
โจทก์เลข	ซอล์กสี	ใช้ลิฟต์
ชื่อสัตย์	ดินปาล์ม	ติดบอร์ด
ทรัพย์สิน	ทันตแพทย์	ทุกข์ใจ
นักปราชญ์	พระองค์	พิมพ์งาน
เลขศูนย์	เล่ห์กล	วงศ์ญาติ
สัตว์น้ำ	หอยสังข์	อาสน์สงฆ์

เผยแพร่ โดย ครูจรรยา อินทร์เหล่าใหญ่

๒. ไม่ออกเสียงทั้งพยัญชนะและสระที่มีเครื่องหมาย ๘ กำกับ เช่น

กาฬสินธุ์	ต้นโพธิ์	บริสุทธิ์
เปรมปรีดิ์	พิสุทธิ์	พีชพันธุ์
เผ่าพันธุ์	รามเกียรติ์	ศักดิ์สิทธิ์

ไม่ออกเสียงพยัญชนะที่มีเครื่องหมาย ๘ กำกับ และถ้ามีพยัญชนะซึ่งไม่ใช่พยัญชนะสะกดอยู่ข้างหน้า ก็ไม่ออกเสียงพยัญชนะนั้นด้วย เช่น

ฉันทลักษณ์	ต้นจันทร์	พระราชราษฎร
ภูมิศาสตร์	พระจันทร์	พระลักษณ์
พระลักษณ์	รูปลักษณ์	เวทมนตร์

การอ่านคำและข้อความจะทำให้เข้าใจการนำคำไปใช้ชัดเจนขึ้น เช่น

ครองราชย์	(ครอง – ราช)	ทรงครองราชย์ครบ ๖๐ ปี
คอนเสิร์ต	(คอน – เสิด)	ชมคอนเสิร์ตฟรีที่โรงเรียน
คัมภีร์	(คำ – พี)	ควรพากเพียรอ่านคัมภีร์
คาร์บอน	(คา – บ้อน)	พิมพ์กระดาษคาร์บอนอย่างดี
เจดีย์	(เจ – ดี)	องค์พระเจดีย์นำศรัทธา
ซีเมนต์	(ซี – เมน)	ปูพื้นซีเมนต์ให้คงทน
ไตรรงค์	(ไทร – รง)	ทุกแห่งหนประดับธงไตรรงค์
เถาวัลย์	(เถา – วัล)	เถาวัลย์ขึ้นเกาะเกี่ยวต้นไม้
แท็งก์น้ำ	(แท็ง – น้ำ)	แท็งก์น้ำหลายใบเราร่วมกันจัดซื้อ
โทรทัศน์	(โท – ระ – ทัศน์)	รายการโทรทัศน์บางรายการถือเป็นครูได้
โทรศัพท์	(โท – ระ – สัพ)	สื่อสารลับไวใช้โทรศัพท์
นิพนธ์	(นิ – พน)	คนทุกเพศทุกวัยควรอ่านงานนิพนธ์เล่มนี้
นิมนต์	(นิ – มน)	นิมนต์พระสงฆ์ไปสวดมนต์เย็นที่บ้าน
นิเวศน์	(นิ – เวศ)	ร้านอาหารในหมู่บ้านวัฒนานิเวศน์มีหลายร้าน

** เผยแพร่ โดย ครูจรรยา อินทร์เหล่าใหญ่ **

ปฏิสังขรณ์ (ปะ - ตี - สัง - ขอน)	เชิญร่วมงานปฏิสังขรณ์พระวิหาร
ประจักษ์ (ประ - จัก)	ท่านจะได้ประจักษ์แก่ตา
ประดิษฐ์ (ประ - คิด)	สิ่งประดิษฐ์นี้หาดูได้ยาก
ประพันธ์ (ประ - พัน)	บทประพันธ์หลากหลายรส
ประยุกต์ (ประ - ยุก)	ควรรนำบทเรียนและความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้
ประสงค์ (ประ - สง)	ประสงค์สิ่งที่ดีใด ๆ ขอให้สมตั้งใจ
ประสบการณ์ (ประ - สบ - กาน)	ประสบการณ์ที่ได้พบเห็นโดยตรงมีคุณค่ามาก
ปีกษ์ใต้ (ปีก - ใต้)	ปีกษ์ใต้คือภาคใต้
เปอร์เซ็นต์ (เปอ - เซ็น)	เด็กที่สอบได้คิดเป็น ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์
ไปรษณีย์ (ไปร - สะ - นี)	ที่ทำการไปรษณีย์อยู่ไม่ไกลไปส่งจดหมายได้ทัน
ผลิตภัณฑ์ (ผะ - หลิด - ตะ - พัน)	ผลิตภัณฑ์ของตำบลเรามีชื่อเสียงมาก
พระอาทิตย์ (พระ - อา - ทิต)	พระอาทิตย์ทำหน้าที่ตอนกลางวัน
	พระจันทร์ทำหน้าที่ดินกลางคืน
พาณิชย์ (พา - นิค)	เขาเชี่ยวชาญเชิงพาณิชย์มานาน
พิณพาทย์ (พิน - พาด)	จัดให้มีพิณพาทย์ในงานทำให้ครึกครื้นดี
พิทักษ์ (พิ - ทัก)	ตำรวจคือผู้พิทักษ์ประชาชน
พิพิธภัณฑ์ (พิ - พิด - ทะ - พัน)	เราจะเห็นสิ่งมีค่ามากมายภายในพิพิธภัณฑ์
พิสูจน์ (พิ - สูด)	พิสูจน์หลักฐานแล้ว เขาไม่ได้ทำผิด
มนุษย์ (มะ - นุด)	เป็นมนุษย์เป็นได้เพราะใจสูง
มโนราห์ (มะ - โน - รา)	เธอสวมชุดมโนราห์และรำได้งดงามมาก

การอ่านคำที่ไม่ออกเสียงพยัญชนะหรือสระบางตัว

๑. ไม่ออกเสียง ร หรือตัว ห ที่อยู่กลางคำบางคำ เช่น

ชลมารค (ชน - สะ - มาก)	ปรารถนา (ปราด - ละ - หุนา)
พรหม (พรม)	สามารถ (สา - มาด)

๒. ไม่ออกเสียง ร ที่ตามตัวสะกด เช่น

กอบร (กอบ)	เกษตร (กะ-เสด)
จักร (จัก)	ฉัตร (ฉัด)
นักษัตร (นัก-สัด)	บุตร (บุต)
มิตร (มิต)	สมักร (สะ-หมัก)

๓. ไม่ออกเสียงสระ ิ- หรือ ุ ที่ใช้กำกับพยัญชนะในคำบางคำ เช่น

เกตุ (เกด)	ชาติ (ชาด)
ญาติ (ยาด)	ธาตุ (ทาด)
เมรุ (เมน)	เหตุ (เหด)
ประวัติ (ประ-หวัด)	พยาธิ (พะ-ยาด)
ภูมิใจ (พุม-ใจ)	ภาคภูมิ (พาก-พุม)
จักรพรรดิ (จัก-กฺระ-พัด)	จักรวรรดิ (จัก-กฺระ-วัต)
ปฐมสมโพธิ (ปะ-ถท-สม-โพด)	โลกนิติ (โลก-กะ-นิต)

๔. บางคำไม่ออกเสียงตัวอักษรหลายกรณี เช่น

ปาฏิหาริย์	ไม่ออกเสียง ิ	และตัวการ์นต์ ย์
พราหมณ์	ไม่ออกเสียง ห	และตัวการ์นต์ ณ์
กษัตริย์	ไม่ออกเสียง ริ	และตัวการ์นต์ ย์

การอ่านคำที่มีตัว ฤ

ตัว ฤ อ่านออกเสียงได้ ๓ แบบ คือ เรอ ริ รี ดังนี้

๑. อ่านออกเสียง เรอ มีใช้คำเดียวคือ ฤกษ์

๒. อ่านออกเสียง ริ

๑. เมื่อเป็นพยัญชนะต้นของคำ และมีตัวสะกด เช่น ฤทธิ

๒. เมื่อตามตัว ก ต ท ป เช่น

กฤชฎา กฤชณา ตฤณ ทฤษฎี ปฤจฉา ปฤชฎาองค์

๓. อ่านออกเสียง ริ

๑. เมื่อ ฤ เป็นพยางค์หน้า เช่น ฤชา ฤค ฤทัย

๒. เมื่อ ฤ อยู่ต้นคำ เช่น ฤคเวท

๓. เมื่อ ฤ ตามตัว ก ค น ม ห ศ ส ที่ออกเสียงแบบเรียงพยางค์ เช่น ฤหบดี ฤหส์ถ์ ฤถิ นฤหิต นฤมถ นฤมิต มฤคิ มฤคย ฤทัย ฤหรรษ์ ฤงการ ฤษณ์ ฤษดี

๔. เมื่อ ฤ ตามตัว พ และ ค ออกเสียงเป็นเสียงควบกล้ำ เช่น พฤษา พฤติกรรม พฤศจิกายน พฤษภาคม พฤหส์บดี ฤนถ์

๔. ออกเสียงได้ทั้ง ริ และ ฤ ในบางคำ เช่น อมฤต

หมายเหตุ เดิม ฤ ฤา ฤ ฤา คำราชาภาษาไทยในอดีตจัดเป็นสระเกิน แต่ถ้าพิจารณา เฉพาะเสียงที่เป็นสระแท้ ๆ ฤ ฤา ฤ ฤา ไม่อาจจัดอยู่ในกลุ่มสระได้เพราะมี เสียงพยัญชนะ ร ล นำหน้าเสียงสระ คือ ฤ=ริ ฤา=รือ ฤ=ลี ฤา =ลือ จึงเรียกว่า ตัว ฤ ตัว ฤา ตัว ฤ และตัว ฤา

การอ่านคำที่มี ฑ

๑. ออกเสียง ทอ เช่น

กฤษทล (กฤษ – ทน)	“คู้มหู”
ขันทสกร (ขัน – ทด – สะ – กอน)	“น้ำตาลกรวด”
ขันทสีมา (ขัน – ทะ – สี – มา)	“เขตแดน, เขตแดนส่วนหนึ่ง ๆ “
จันทาล (จัน – ทาน)	“คำซ้า, ลูกคนต่างวรรณะ”
ทัณฑมาต (ทัน – ทะ – คาค)	“ชื่อเครื่องหมาย” สำหรับฆ่าตัวอักษร ที่ไม่ต้องการออกเสียง”
ทัณฑสถาน (ทัน – ทะ – สะ – ถาน)	“เรือนจำพิเศษ ใช้เป็นที่คุมขังผู้ต้องขัง เฉพาะแต่ละประเภทให้เหมาะสม”
มณฑล (มน – ทน)	“วง, บริเวณ”
มณฑา (มน – ทา)	“ชื่อไม้พุ่มชนิดหนึ่ง ดอกมีกลิ่นหอม”
มณฑนศิลป์ (มัน – ทะ – นะ – สีน)	“ศิลปะการออกแบบและตกแต่ง ภายในผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ “

**** เผยแพร่ โดย ครูจรรยา อินทร์เหล่าใหญ่ ****

ภักฑาทาร์กษั (พัน – ทา – รัก)

“ผู้ดูแลรักษาสิ่งของจำพวก
โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ”

๒. ออกเสียง คอ เช่น

บัณฑิต (บัน – ดิค)

“ผู้ทรงความรู้, ผู้มีปัญญา”

บัณฑิตะวี (บัน – เคาะ)

“กลองสองหน้าขนาดเล็กชนิดหนึ่งใช้
ในพิธีพราหมณ์”

มณฑป (มน – คบ)

“เรือนยอดขนาดใหญ่ มีรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส”

การอ่านคำพิเศษ

คำบางคำเขียนแต่รูปพยัญชนะไม่มีรูปสระ ออกเสียงต่าง ๆ ดังนี้

บ	อ่านว่า	บอ	แปลว่า	“ไม่”
บ่	อ่านว่า	บ่อ	แปลว่า	“ไม่”
ณ	อ่านว่า	นะ	แปลว่า	“ใน”
ธ	อ่านว่า	ทะ	แปลว่า	“ท่าน , เธอ”

คำคม คำขวัญ

คำคม หมายถึง คำที่หลักแหลมชวนให้คิด เช่น

- ความดีงามไม่มีในคนพาล
- ชื่อกินไม่หมด คดกินไม่นาน
- กลัวให้ถูกทำ กล้าให้ถูกที่ ดีให้ถูกทาง
- คนที่ไม่มีจุดมุ่งหมายอะไรในชีวิต เปรียบเสมือนเรือไม่มีหางเสือ
- ค่าของคนอยู่ที่ผลของงาน ไม่ใช่อยู่ที่คนของใคร
- จงทำงานด้วยสมอง อย่าทำงานด้วยลิ้น
- เป็นอยู่อย่างเกียจคร้าน จะล้างผลาญสมบัติ
- โกรธคนอื่น เหมือนจุดไปเผาตัวเอง
- ถ้าอยากมีความรู้ อย่าลบหลู่อาจารย์

**** เผยแพร่ โดย ครูจรรยา อินทร์เหล่าใหญ่ ****

- เวลาไม่เคยทำให้คนเสีย แต่คนต่างหากทำให้เสียเวลา
- ถ้าทำตัวเห็นแก่ได้ อย่าหวังน้ำใจจากเพื่อนฝูง
- เหล้าไม่ได้ทำให้คนเมา คนต่างหากเมาเหล้า
- อย่าคบคนชั่วเป็นมิตร อย่าทำบัณฑิตให้เป็นศัตรู
- ถ้าอยากเป็นคนสบาย อย่าเบื้อหน้ายความเพียร
- ชีวิตคือสนามรบ จะต้องพบทั้งความแพ้และความชนะ
- คิดทุกคำที่พูด ไม่ใช่พูดทุกคำที่คิด

คำขวัญ หมายถึง ถ้อยคำที่แต่งขึ้นเพื่อใช้เตือนใจ เพื่อโน้มน้าวใจ หรือเพื่อเป็นมงคลแก่ชีวิต เช่น

- รักลูกหลาน อย่าผลาญป่า
- สืบสานวัฒนธรรมไทย ร่วมใจพัฒนา รักษาสิ่งแวดล้อม
- ยาเสพติด ริเริ่มเพียงนิด จะติดจนตาย
- เทียบแผ่นดินไทย ภูมิใจแผ่นดินทอง
- ขับรถให้เตือนตน ข้ามถนนให้เตือนตา
- งานคือเงิน เงินคืองาน บันดาลสุข
- เด็กฉลาดชาติเจริญ
- ขยันให้เหงื่อออกทางชุมชน ดีกว่าขี้เกียจแล้วยากจนให้น้ำล้นออกตา
- คนเราทำอะไรใจอย่าท้อแท้

สำนวน

สำนวน คือ ถ้อยคำหรือข้อความที่สืบต่อกันมาช้านาน มีความหมายไม่ตรงตามตัว หรือมีความหมายอื่นแฝงอยู่ในเชิงเปรียบเทียบ สำนวน หมายถึงคำพังเพยและสุภาษิตด้วย

ถ้อยคำที่มีความหมายไม่ตรงตามตัวนี้ ผู้พูดมักใช้ในสถานการณ์ที่ตรงกับความหมายในสำนวน ผู้ฟังอาจเข้าใจความหมายได้ทันทีถ้าพูดคำนั้นใช้กันจนแพร่หลายทั่วไป หรือบางคนอาจไม่เข้าใจก็ต้องหยุดคิดก่อนจึงจะเข้าใจได้ เพราะบางสำนวนมีความหมายลึกซึ้ง เช่น

กงเวียนกำเกวียน

เวรสนองเวร กรรมสนองกรรม ทำแก่เขาอย่างไร
ตนอาจถูกทำในทำนองเดียวกันบ้าง

กบในกะลาครอบ	ผู้มีความรู้และประสบการณ์น้อย แต่สำคัญตนว่ามี ความรู้มาก
กรวดน้ำคว่ำขัน	ตัดขาด ไม่ขอเกี่ยวข้องด้วย
ก่อนแล้วต้องสาน	เริ่มอะไรแล้วต้องทำต่อให้เสร็จ
ขมื่นกับปูน	ชอบวิวาทกันอยู่เสมอเมื่ออยู่ใกล้กัน
เขียนเสือให้วัวกลัว	ทำอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้อีกฝ่ายหนึ่งเสียขวัญ หรือ เกรงขาม
คมในฝัก	มีความรู้ความสามารถแต่เมื่อยังไม่ถึงเวลาก็ไม่แสดง ออกมาให้ปรากฏ
คว้าน้ำเหลว	ไม่ได้ผลตามต้องการ
กางเหลือง	ป่วยหรือบาดเจ็บมากจนแทบเสียชีวิต
งอมืองอตีน	เกียจคร้าน, ไม่สนใจชวนช่วยทำงาน, ไม่คิดสู้
เงียบเป็นป่าช้า	ลักษณะที่เงียบสนิท
จมูกมด	ไหวตัวหรือรู้ทันเหตุการณ์
จับเสือมือเปล่า	แสวงหาประโยชน์โดยตัวเองไม่ต้องลงทุน
ช้า ๆ ได้พร้าสองเล่มงาม	ค่อย ๆ คิด ค่อย ๆ ทำ แล้วจะสำเร็จผล
ซุบมือเปิบ	ฉวยผลประโยชน์จากคนอื่นไม่ได้ลงทุนลงแรง
ชื่อเหมือนแมวนอนหวด	ทำเป็นชื่อ
เฒ่าหัวงู	คนแก่หรือคนมีอายุที่มีเล่ห์เหลี่ยมหรือกลอุบายหลอก เด็กผู้หญิงในทางกามารมณ์, คนแก่เจ้าเล่ห์
เดินตามหลังผู้ใหญ่หมาไม่กัด	ประพฤติตามอย่างผู้ใหญ่ย่อมปลอดภัย
น้ำน้อยย่อมแพ้ไฟ	ฝ่ายข้างน้อยย่อมแพ้ฝ่ายข้างมาก
น้ำนิ่งไหลลึก	คนที่มิทำหึงม ๆ มักจะมีความคิดลึกซึ้ง
ผักชีโรยหน้า	การทำความดีเพียงผิวเผิน
สอนหนังสือสั่งฆราวาส	สอนสิ่งที่เขารู้ดีอยู่แล้ว
อกใหม่ใส่ขม	เป็นทุกข้ออย่างแสนสาหัส
เอาเนื้อหมูไปปะเนื้อช้าง	เอาทรัพย์สินหรือสิ่งของจากคนที่มึนน้อยไปให้แก่คนที่มึน มากกว่า

ประโยค

ประโยค คือ คำหรือกลุ่มคำที่นำมาเรียงกันมีความหมายครบถ้วนสมบูรณ์ สามารถสื่อความได้ว่า ใครทำอะไร รู้สึกอย่างไร หรือมีสภาพอย่างไร

ส่วนประกอบของประโยค โดยทั่วไปมี ๒ ส่วน ดังนี้

ประธาน	ภาคแสดง
นาม / สรรพนาม	กริยา
คุณครู	ยิ้ม
นักเรียน	สนุก
ฉัน	นั่ง
เรา	ดีใจ

ประธาน		ภาคแสดง	
นาม / สรรพนาม	ส่วนขยาย	กริยา	ส่วนขยาย
สุนัข	อ้วน	เห่า	เสียงดัง
เด็กเรียน	หลังใหม่	สวย	เหลือเกิน
เธอ	นั่นเอง	ออกทีวี	เมื่อคืน
เขา	คนนั้น	วิ่ง	เร็ว

ประธาน		ภาคแสดง		
นาม / สรรพนาม	ส่วนขยาย	กริยา	กรรม	
			นาม / สรรพนาม	ส่วนขยาย
คุณตา	ของผม	นิยม	รถ	เก่า
คุณแม่	ของฉัน	ซื้อ	รถ	ใหม่
เพื่อน	คนนั้น	ทำ	โครงการ	เรื่องคำขวัญ

ตัวอย่างประโยค

- ลูก ๆ ของเรากำลังปลูกต้นไม้พันธุ์ใหม่อย่างสนุกสนานในสวนหลังบ้าน
- ดอกไม้เล็ก ๆ สีขาวกำลังส่งกลิ่นหอมฟุ้งแสนสดชื่นริมหน้าต่างห้องเรียนชั้นประถม
- ร้านค้าของกลุ่มแม่บ้านตั้งอยู่ในตำบลเล็ก ๆ แห่งหนึ่งริมถนนเพชรเกษมตามเส้นทางที่จะไปอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสิมิลัน ซึ่งเป็นหมู่เกาะที่ปกคลุมด้วยป่าดิบเขียวชอุ่ม

ประโยคแบ่งเป็น ๓ ลักษณะ ดังนี้

ประโยคสามัญ

คือ ประโยคที่ไม่มีคำเชื่อมประโยค อาจเป็นประโยคที่มีคำกริยาเพียงคำเดียวหรือหลายคำก็ได้ เช่น

ขวัญอ่านหนังสือ

ขวัญไม่ชอบอ่านหนังสือ

ขวัญอ่านหนังสือทุกวัน

ขวัญอ่านหนังสือเล่มใหญ่ทุกวัน

ขวัญหลานคุณแม่อ่านหนังสือเล่มใหญ่ทุกวัน

ประโยครวม

คือ ประโยคที่มีประโยคตั้งแต่ ๒ ประโยคขึ้นไปมารวมกัน โดยมีคำ เชื่อม และ แต่ หรือ เชื่อมประโยค ประโยคที่นำมาเชื่อมกันมักเป็นประโยคสามัญ เช่น

๑. พี่ชอบกินขนม

๒. พี่ไม่ชอบกินข้าว

⇔

พี่ชอบกินขนมแต่ไม่ชอบกินข้าว

๑. น้องหิวผม

๒. น้องร้องเพลง

⇔

น้องหิวผมและร้องเพลง

๑. เธออยากไปสวนสัตว์

๒. เธออยากไปพิพิธภัณฑ์

⇔

เธออยากไปสวนสัตว์หรืออยากไปพิพิธภัณฑ์

๑. เราอยากดูหนัง

๒. เราไม่ได้ดูหนัง

⇔

เราอยากดูหนังแต่ไม่ได้ดู

๑. แดงกินข้าว

๒. แดงกินขนม

๓. แดงล้างจาน

⇔

แดงกินข้าว กินขนมและล้างจาน

ประโยคซ้อน คือ ประโยคที่มีใจความสำคัญเป็น**ประโยคหลัก** และมี**ประโยคย่อย**แทรกอยู่ด้วย ประโยคย่อยนี้ทำหน้าที่**ขยายคำนาม** (ขึ้นต้นด้วยคำเชื่อม ที่ ซึ่ง อัน) หรือ**ขยายคำกริยา** (ขึ้นต้นด้วยคำเชื่อม เมื่อ จน เพื่อ ตั้งแต่ เพราะ ฯลฯ) ในประโยคหลัก :

- คุณครูซึ่งสอนร้องเพลงเดินทางไปต่างประเทศแล้ว
- หมาวิ่งไล่กัดแมวที่แอบมากินปลา
- นักเรียนกลับบ้านเมื่อโรงเรียนเลิก
- ครูพยายามอธิบายจนนักเรียนเข้าใจ
- น้องร้องไห้เพราะลูกหมาที่น่ารักที่สุดตาย

ประโยคสื่อสาร

เมื่อต้องการจะสื่อสาร ต้องรู้จักเลือกใช้ประโยคให้เหมาะสมและถูกต้องตามจุดประสงค์ที่จะสื่อ

๑. ประโยคบอกเล่า ใช้บอกเรื่องราวต่าง ๆ เช่น

- วันนี้ฉันจะไปสวนสัตว์สุด
- ทุกวันหยุด นันทาและเพื่อน ๆ จะไปที่บ้านของมะลิเพื่ออ่านหนังสือ ทำการบ้าน และเล่นกัน
- คนที่ได้คะแนนสูงสุดเป็นหัวหน้า คนที่ได้คะแนนรองลงมาเป็นรองหัวหน้า

๒. ประโยคปฏิเสธ ใช้บอกเรื่องราวนั้น ๆ ว่า ไม่ใช่ ไม่ต้องการ ไม่จริง มักมีคำว่า

ไม่ ไม่ใช่ ไม่ได้ อยู่ด้วย เช่น

- ฉันไม่ชอบไปสวนสัตว์
- สุนัขตัวนี้ไม่ใช่ของผมหรอกครับ
- กิจกรรมภาษาไทยไม่ได้มีเฉพาะในวันภาษาไทยแห่งชาติเท่านั้น

๓. ประโยคคำถาม ใช้ถามเมื่อต้องการคำตอบ มักมีคำแสดงคำถาม *ใคร อะไร*

ไหน เมื่อไร ทำไม เช่น

- ใครอยากไปสวนสัตว์กับเพื่อน ๆ บ้าง
- เราจะจัดกิจกรรมอะไรกันดีในวันภาษาไทยแห่งชาติ
- สุนัขของผมหายไปทางไหน
- เมื่อไรคุณครูจะบอกให้กลับบ้านเสียที

๔. ประโยคขอร้อง ใช้ขอร้องผู้อื่นให้ทำอย่างใดอย่างหนึ่ง มักมีคำว่า *โปรด กรุณา*

ช่วย ฯลฯ อยู่ด้วย เช่น

- โปรดรักษาความสะอาดในห้องเรียน
- กรุณายกธรรมาเล่นิทานให้หนูฟังหน่อยนะคะ
- เวล่านักเรียนจะออกจากห้อง ช่วยปิดไฟทุกดวงด้วย

๕. **ประโยคแสดงความต้องการ** ใช้บอกความต้องการของตนเอง มักมีคำว่า **อยาก**
ต้องการ ประสงค์ เช่น

- เด็ก ๆ **อยาก** ฟังคุณยายเล่านิทาน
- **ชาติ** ต้องการรู้ว่าเพื่อนแต่ละคนเขียนอะไรไว้ในสมุดมิตรภาพบ้าง
- ใคร **ประสงค์** จะซื้อบัตรดูละคร ให้ติดต่อที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์

๖. **ประโยคคำสั่ง** ใช้สั่งผู้อื่นทำ หรือไม่ให้ทำอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น

- นั่งให้เรียบร้อยหน่อยนะนักเรียน
- จงข้ามถนนตรงทางม้าลาย
- ทำการบ้านส่งครู ต้องเขียนให้สวย
- อย่าเข้ามาวิ่งวุ่นวายในตึกเรียน
- ห้ามซื้อขนมหน้าโรงเรียน

ชนิดของคำ

๑. **คำนาม**

คำนามสามัญ คือคำนามทั่วไป เช่น

- บ้านนี้มีต้นไม้ใหญ่หลายต้น
- มีมะม่วงอยู่หน้าบ้าน กลัวยอยู่หลังบ้าน

คำนามวิสามัญ คือคำที่ตั้งขึ้นเพื่อเป็นชื่อเฉพาะของคน สัตว์ สิ่งของ และสถานที่
(เมื่อจะใช้มักมีคำนามสามัญอยู่ข้างหน้าด้วย)

- ดาวประกายพรึกสุกสว่างสวยจริง ๆ
- เดือนเมษายนเป็นช่วงเวลาปิดภาคเรียน
- โดเรมอนมาช่วยแล้ว

๒. **คำสรรพนาม** คือ คำที่ใช้แทนคำนาม

คำสรรพนามแทนบุคคล ใช้แทนผู้พูด ผู้ฟัง และผู้ที่ถูกกล่าวถึง เช่น

- ฉันกำลังอ่านหนังสือเตรียมสอบ ใช้แทนผู้พูด
- เมื่อวานเธออยู่ซ้อมกีฬาหรือ ใช้แทนผู้ฟัง

**** เผยแพร่ โดย ครูจรรยา อินทร์เหล่าใหญ่ ****

- **พิธีเลี้ยงขนมเพื่อน ๆ ในวันเกิดเขา** ใช้แทนผู้ที่ถูกกล่าวถึง
คำสรรพนามชี้เฉพาะ ใช้แทนคำนามเพื่อบอกความหมายเฉพาะเจาะจง เช่น
- **นี้ขายยังไงครับ**
- **นั่นอ่านว่าอย่างไร**
คำสรรพนามไม่ชี้เฉพาะ ใช้แทนคำนามเพื่อบอกความหมายทั่ว ๆ ไป ไม่
เฉพาะเจาะจง เช่น
- **นักเรียนจะวาดอะไรก็ได้**
- **เขาไม่เคยว่าใครเลย**

๓. คำกริยา คือ คำที่บอกอาการหรือบอกสภาพของคน สัตว์ พืช สิ่งของ เช่น
ยิ้ม	วิ่ง	ล้ม	นั่ง	ก้ม	กิน	ตี	สอน	ไล่	เป็นคำกริยาบอกอาการ
อ้วน	ผอม	ฉลาด	โง่	เก่า	ใหม่				เป็นคำกริยาบอกสภาพ

คำกริยาที่ใช้โดยไม่ต้องมีคำนามตามมาข้างหลัง เรียกว่า คำกริยากรรม เช่น
ยิ้ม วิ่ง ล้ม นั่ง ก้ม

คำกริยาที่ใช้โดยต้องมีคำนามตามมาข้างหลัง เรียกว่า คำกริยากรรม เช่น กิน ตี สอน ไล่

คำกริยาบอกสภาพไม่ต้องมีคำนามตามมาข้างหลัง จึงจัดเป็นกริยากรรมด้วย เช่น

- คุณอ้วนอย่างนี้ไม่เห็น้อยบ้างหรือ	- คุณวิ่งอย่างนี้ไม่เห็น้อยบ้างหรือ
- ฉันไม่โง่อีกต่อไปแล้ว	- ฉันไม่นั่งอีกต่อไปแล้ว
- เสื้อตัวนั้นเก่าเกินไป	- ผู้หญิงคนนั้นยิ้มเกินไป

คำกริยาที่ต้องมีคำนาม หรือคำสรรพนามซึ่งทำหน้าที่เป็นส่วนเติมเต็ม ตามหลัง
เสมอ เรียกว่า คำกริยาที่ต้องเติมเต็ม ได้แก่คำกริยา เหมือน เป็น คือ เช่น

- **หนูเหมือนคุณแม่จริง ๆ**
- **ข้าวเป็นอาหารของคนไทย**
- **หัวหน้าห้องคนใหม่คือเขา**

๔. คำวิเศษณ์ คือ คำที่มีหน้าที่ขยายคำนาม คำสรรพนาม คำกริยา หรือคำวิเศษณ์ด้วยกัน เพื่อให้เนื้อความชัดเจนขึ้น เช่น
- นักเรียนกำลังสนใจคอมพิวเตอร์เครื่องใหม่
 - ผู้หญิงอ้วนมาก ๆ เดินไปไหนมาไหนก็มีคนมอง
 - ตำรวจกำลังพิสูจน์หลักฐานอย่างระมัดระวังที่สุด
๕. คำบุพบท คือ คำที่อยู่ข้างหน้าคำนามหรือคำสรรพนาม แสดงความสัมพันธ์กับคำนามหรือคำสรรพนามในลักษณะต่าง ๆ กัน ดังนี้
- บุพบทบอกสถานที่ เช่น นอก ใน ใต้ บน ใกล้ ไกล ฯลฯ
- บุพบทบอกความเป็นเจ้าของ เช่น ของ แห่ง ฯลฯ
- บุพบทบอกความประสงค์หรือความเกี่ยวข้อง เช่น กับ แก่ แต่ ต่อ เฉพาะ สำหรับ เพื่อ โดย ตาม ฯลฯ
- บุพบทบอกเวลา เช่น เมื่อ ตั้งแต่ แต่ จนกระทั่ง ฯลฯ
๖. คำเชื่อม คือ คำที่ใช้เชื่อมคำหรือประโยค โดยให้มีใจความเกี่ยวข้องกันในลักษณะต่าง ๆ เช่น
- ใจความคล้ายตามกัน ก็ พอ...ก็ ทั้ง.....และ
- ใจความขัดแย้งกัน แต่ แต่ว่า แต่ทว่า
- ใจความเป็นเหตุเป็นผลกัน เพราะ...จึง เพราะฉะนั้น...จึง เลย ดังนั้น...จึง
- ใจความให้เลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือ ไม่...ก็ ไม่ก็ ฯลฯ
๗. คำอุทาน คือ คำที่เปล่งเสียงเพื่อแสดงอารมณ์และความรู้สึกต่างๆของผู้พูด เช่น ตกใจ ท้อใจ แปลกใจ โลงใจ สงสัย ชื่นชม ดีใจ เป็นต้น
- คำอุทานมักอยู่หน้าประโยคและมีเครื่องหมายอัศเจรีย์ (!) อยู่หลังคำอุทานนั้น